

Розділ III. РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ**Part III. SUMMARIES, REVIEWS, REPORTS**

УДК 373.5.036

**ВИЩА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ : ЗМІНИ, ВИКЛИКИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ АНАЛІТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В РАМКАХ ПРОЄКТУ
«КУЛЬТПРАВОФОРМ» ЗА ПІДТРИМКИ БРИТАНСЬКОЇ РАДИ В УКРАЇНІ, 2024)**

Анна Єфімова – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри менеджменту мистецтва,
Львівська національна академія мистецтв, провідний фахівець із виставкової діяльності ЛНАМ
<https://orcid.org/0000-0001-6452-9497>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi49.869>
a.yefimova@lnam.edu.ua

Зосереджено увагу на проблемах вищої мистецької освіти, зокрема змінах у законодавстві України за останні роки, які дедалі менше враховують її специфіку. Окреслено позитивні зміни, що стали важливими кроками для вдосконалення механізмів функціонування мистецької освіти на державному рівні. Визначено ключові проблеми, які потребують вирішення. Серед них: загальна тенденція маргіналізації вищої мистецької освіти на державному рівні, інституційна нестабільність, прогалини в законодавстві, відсутність довгострокової стратегії, фінансові аспекти. Наголошено на необхідності модернізації підходів щодо визначення пріоритетів розвитку мистецької освіти та вдосконалення механізмів ефективної комунікації усіх зацікавлених сторін з метою реалізації якісних змін та ефективної державної політики у цій сфері, окреслено перспективи її подальшого розвитку.

Ключові слова: вища мистецька освіта, творчість, художники, культура, мистецтво, реформи, законодавство, зміни, довгострокова стратегія, державна політика.

Постановка проблеми. Мистецька освіта в Україні визнається однією з ключових галузей, що формує культурну спадщину та творчий потенціал нації. Згідно з визначенням, яке пропонує Міністерство культури і стратегічних комунікацій (далі – МКСК), мистецька освіта – це галузь освіти, спрямована на розвиток творчих та художніх здібностей здобувачів. Один із головних принципів мистецької освіти – це підтримка творчості. Вона сприяє розвитку уяви та творчості, розширенню горизонтів мислення та здатності до рішення нетрадиційних завдань [7]. Проте, незважаючи на її важливість, існує низка проблем, які ускладнюють її розвиток. Тут, насамперед, варто виділити різкі трансформації в державі та суспільстві, проблеми фінансування та ресурсів тощо [8]. Також мають місце проблеми кореляції адміністративної та професійної (мистецтвознавчої) термінології у мистецькоосвітній сфері. З огляду на війну та стрімкі зміни, освітній сектор в Україні сьогодні, як ніколи, стоїть перед викликами, і мистецька освіта не є винятком. Забезпечення доступності та якості мистецької освіти має стратегічне значення для розвитку творчих талантів та зміцнення культурного доробку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на проблематику, важливими для нашого дослідження стали наукові публікації останніх двох років, серед яких напрацювання О. Квєцко, Н. Марусик, присвячені проблемам та перспективам розвитку мистецької освіти в Україні [8], О. Комаровської [9], Ж. Денисюк [2], О. Датцко [1], що загалом стосуються сучасних реалій мистецької освіти, зокрема з огляду на динамічні реформи у вищій школі. Оскільки дана публікація базується на матеріалах, до яких зверталася авторка під час підготовки аналітичної записки в рамках проєкту «КультПравоФорм», публічне представлення якої відбулося 6 вересня 2024 [10], джерельну базу даної статті також склали останні зміни в законодавстві – нормативні акти, постанови КМУ [3],[12], матеріали на офіційних державних ресурсах Міністерства освіти і науки України [6], [13], МКСК [7], Держмистецтв [16], [17] та ін. [4], [5], [11], [14], [17]. Відповідно, з огляду на те, що окреслено зріз останніх п'яти років, можемо стверджувати, що дана проблематика є новаторською у науковому дискурсі та потребує належного опрацювання.

Стаття має на меті дослідити динаміку змін у вищій мистецькій освіті в Україні за останні п'ять років (2019-2024 рр.), зокрема ризики та виклики в умовах повномасштабної війни, а також простежити ключові тенденції, виявити позитивні практики та засадничі проблеми, окреслити перспективи подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу: Згідно з реєстром суб'єктів освітньої діяльності Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО), в Україні станом на вересень 2024 р. функціонує 15 закладів вищої мистецької освіти державної форми власності (профільні заклади, що в підпорядкуванні МКСК), які успішно провадять свою діяльність за різними рівнями освіти [14]. Попри всю складність сучасних

освітніх процесів, за останні роки простежуємо низку позитивних змін, що стосуються саме мистецької освіти. Зокрема можемо говорити про певну розбудову інституційної інфраструктури для розвитку вищої мистецької освіти на рівні держави. Важливим кроком тут стало створення у 2020 р. Державного агентства з питань мистецтв та мистецької освіти (далі – Держмистецтв), що стало центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури, який реалізує державну політику у сфері мистецтв та спеціалізованої мистецької освіти. Основними завданнями Держмистецтв є реалізація державної політики у сфері мистецтв та спеціалізованої мистецької освіти; внесення на розгляд Міністра пропозицій щодо формування державної політики у сфері мистецтв та спеціалізованої мистецької освіти [3]. На сайті Держмистецтв публікуються актуальні матеріали щодо мистецької освіти в Україні, вибрані нормативні документи, аналітичні звіти та ін. Загалом, наявність Держмистецтв потенційно дозволяє враховувати специфіку та пріоритети закладів вищої мистецької освіти.

Позитивно, що за останні 5 років вперше розроблено та затверджено 23 стандарти вищої освіти за 9 спеціальностями галузі 02 Культура і мистецтво (021-029) та різними освітніми рівнями [6]. Запрацювали механізми акредитації освітніх програм Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за діючими стандартами. У ЗВО розвивається культура якості освіти та академічної доброчесності.

У контексті якісних зрушень можемо говорити і про популярність вищої мистецької освіти в суспільстві. Зокрема, простежуємо, що за останні 2 роки в умовах війни показники вступу на мистецькі спеціальності та обсяги державного замовлення суттєво не зменшуються (до ЗВО/ЗФПО сфери управління МКСК було сукупно подано 8.273 у 2023 та 8.777 заяв у 2022 р.), що дає підстави говорити про популярність мистецької освіти серед молоді. У вичерпних звітах щодо результатів вступної кампанії у 2022 і 2023, опублікованих на сайті Держмистецтв, загальний доведений обсяг державного замовлення становив 2.254 місця у 2023 р. та 2.298 місця у 2022 р., а значна кількість зарахована за кошти фізичних/юридичних осіб [16; 17]. Ці показники підтверджують готовність молоді оплачувати навчання на мистецьких спеціальностях та важливість подальшого розвитку й підтримки вищої мистецької освіти зі сторони держави.

Важливим кроком щодо врахування специфіки вищої мистецької освіти стало те, що виокремлено та розпочато підготовку на третьому освітньо-творчому рівні «доктор мистецтва» (окрім освітньо-наукового рівня «доктор філософії»). У 2020 році остаточно сформовано необхідні засадничі документи діяльності мистецьких вишів щодо підготовки доктора мистецтва. Можливість підготовки за цим ступенем визначена ще у ЗУ «Про вищу освіту» (2014 р.), у 2018 р. затверджений Порядок здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні, а в лютому 2020 р. постановою Кабміну до цього Порядку зроблено важливі редакційні зміни щодо уточнення системи основних вимог до здобувача наукового ступеня доктора мистецтва, а Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти розроблено і затверджено Положення про акредитацію спеціалізованих вчених рад (із присудження ступеня доктора мистецтва) [4].

Попри окреслені вище позитивні зрушення, серед проблем вищої мистецької освіти, насамперед, постає відсутність якісних і дієвих реформ конкретно в цій сфері, які враховують її специфіку, в той час як у вищій освіті України реформи відбуваються дуже динамічно. Відповідно, до основних проблем вищої мистецької освіти на даний час можемо віднести, насамперед, її маргінальний статус в системі освіти України та певну інституційну нестабільність. Попри підпорядкування мистецьких ЗВО МКСК, найістотніше політику розвитку вищої мистецької освіти надалі здійснює МОНУ, часто без врахування специфіки таких ЗВО. Власне, звідси можемо говорити про низку супутніх проблем. Серед останніх прикладів: нова редакція ЗУ «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» (ст. 23), що не передбачає відстрочки від мобілізації для НПП мистецьких ЗВО, де значна частина не мають наукового ступеня, оскільки їх основна діяльність – це творча практика [12]. Здійснення реформ у вищій освіті відбувається без належного урахування специфіки галузі 02 «Культура та мистецтво» та без широких консультацій, експертних оцінок фахівців галузі, що призводить до маргіналізації вищої мистецької освіти, спотворення її змісту, розуміння та сприйняття освітніх програм суспільством. Особливо різка критика фахової спільноти висловлена стосовно проєкту КМУ щодо нового переліку спеціальностей, який не пройшов належним чином процедур обговорень із основними стейкхолдерами. Попри те, що синхронізація з міжнародними стандартами класифікації освіти є необхідною в процесах євроінтеграції, даний перелік викликав суперечності та дискусії щодо багатьох спеціальностей. Стосовно галузі 02, у ньому не передбачено підготовки фахівців за спеціальностями «Менеджмент соціокультурної діяльності» та «Реставрація творів мистецтва», які займають важливе місце в системі вищої мистецької освіти [13]. Крім того, були виявлені численні порушення з боку процедур щодо формування даного даного документу у юридичній площині. Відповідно 9 лютого 2023 р. у Львові, в Інституті стратегії культури

відбулось громадське обговорення «Культура в освіті: пріоритети реформ», під час якого прийнято резолюцію, що підсумувала основні проблеми цього нормативного акту та позиції фахової спільноти щодо даного переліку [11]. Попри численні запити від представників ЗВО та громадських організацій стосовно роз'яснень та коригувань даного документу в частині мистецьких спеціальностей, належного зворотнього зв'язку не було. Проект постанови з доопрацьованим комплектом документів затверджено Кабінетом міністрів України, втім це не нівелює озвучених проблем та негативних наслідків, які очікувані внаслідок неврахування позиції фахової спільноти.

Загалом, у цьому ключі можна говорити про проблему відсутності довгострокової стратегії як щодо роботи Міністерства культури так і розвитку вищої мистецької освіти в Україні зокрема, яка б значною мірою усунула питання інституційної нестабільності тощо.

Важливим несприятливим фактором щодо розвитку мистецької освіти є також і фінансові аспекти. Тут необхідно виділити дві проблеми – маргіналізація престижності праці в сфері вищої мистецької освіти через низькі заробітні плати та недостатньо ефективний механізм фінансування мистецьких ЗВО, зокрема несправедливе оподаткування доходів на розвиток, а також незабезпечення їх реальної фінансової автономії. Перша проблема актуалізує питання людського ресурсу та мотивації талановитої молоді працювати у мистецькій освіті: трудове законодавство та оплата праці є малопривабливими для професіоналів з унікальним творчим досвідом. Згідно даних Мінфіну (Середня місячна зарплата за видами економічної діяльності в 2024 р.) – найнижчі показники заробітних плат саме у сфері культури та освіти [17]. У 2024 р. відбулося незначне підвищення заробітних плат НПП: посадовий оклад викладача ЗВО тепер становить 10.639, 35 грн (8.958, 81 грн. в 2023 р.), у той же час розмір мінімальної заробітної плати зріс до 8.000 грн. [5]. Щодо другої проблеми, то варто наголосити, що на інституційному та законодавчому рівні ЗВО публічної форми власності мають обмежені повноваження щодо використання коштів спецфонду відповідно до власних пріоритетів та потреб в умовах війни. Натомість, навіть при отриманні грантових коштів у межах міжнародних проєктів, заклади вищої мистецької освіти змушені реєструвати їх як проєкти міжнародної технічної допомоги, щоб не сплачувати ПДВ. В окремих випадках реєстрація проєктів як проєктів міжнародної технічної допомоги є неможливою через обмеження в часі реалізації тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, варто наголосити, що наразі важливим завданням залишається здійснення якісних реформ у сфері вищої мистецької освіти та підвищення її статусу в суспільстві через ефективну державну політику. Важливо забезпечити інституційну сталість розвитку мистецької вищої освіти. Для цього сформувати при МКСК та Держмистецтв робочу групу стейкхолдерів – представників мистецьких ЗВО щодо розробки пропозицій та політик у сфері вищої мистецької освіти. Тут пріоритетним є, насамперед, стратегічне планування. У 2025 році завершується діюча Довгострокова стратегія розвитку української культури 2015-2025 рр., відповідно вже постає питання розробки нової стратегії до 2035 р. і в цьому документі необхідно також зафіксувати позиції та основні напрямки розвитку вищої мистецької освіти. Відтак, МКСК, Держмистецтв та робочій групі стейкхолдерів доцільно розпочати роботу над розробкою довгострокової стратегії розвитку вищої мистецької освіти в Україні до 2035 р., що також забезпечить інституційну сталість та зафіксує ключові пріоритети її розвитку на державному рівні.

Водночас, самим ж мистецьким ЗВО в сучасних обставинах необхідно запроваджувати суспільноорієнтоване та викликоорієнтоване навчання, на рівні освітніх програм у тому числі, враховуючи виклики воєнного часу та повоєнної відбудови; виховувати гнучкість, стійкість з огляду на потреби різкої адаптації до умов та викликів війни. Потрібно розуміти, що мистецька освіта є основою якісного розвитку суспільства і вимагає значної підтримки боку держави не лише фінансової, але й ідеологічної та політичної.

Підсумовуючи, варто зазначити, що дана наукова розвідка фіксує поточний стан вищої мистецької освіти в Україні та може стати певною теоретичною основою для дослідження цієї проблематики в наступні роки.

Список використаної літератури

1. Датцко О. І. Реформи вищої школи в Україні: виклики для мистецької освіти. *Вісник Львів. нац. акад. мистецтв*, 2023. № 51. С.164-176. <https://doi.org/10.37131/2524-0943-2023-51-16>.
2. Денисюк Ж. З. Мистецька освіта в умовах глобалізації та культурних трансформацій сучасності. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журн.*, 2023. № 1. С. 23–28. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2023.277628>.
3. Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади у сфері культури: Постанова Каб. Міністрів України від 27.05.2020 р. № 434: станом на 20 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2020-p#Text> (дата звернення: 02.06.2024).
4. Доктор мистецтва: установче підруччя атестаційної новації – Національне агентство із забезпечення якості

вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/2020/10/доктор-мистецтва-установче-підgrunt/> (дата звернення: 02.08.2024).

5. Зарплата викладачів вищої освіти, 2024. Бухгалтерія для бюджету та ОМС. URL: <https://oblikbudget.com.ua/article/447-zarplata-vikladachv-zakladv-vishcho-osviti-2022> (дата звернення: 28.08.2024).

6. Затверджені стандарти вищої освіти <https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukraini/zatverdzeni-standarti-vishchoi-osviti>

7. Значення мистецької освіти в сучасному світі: особливості навчання, вплив на здобувачів та її зв'язок з культурною дипломатією. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mcip.gov.ua/news/znachennya-mysteczkoyi-osvity-v-suchasnomu-sviti-osoblyvosti-navchannya-vplyv-na-zdobuvachiv-ta-yiyi-zvyazok-z-kulturnoyu-dyplomatiyeu/> (дата звернення: 7.06.2024)

8. Квецко О., Марусик Н. Проблеми та перспективи мистецької освіти в Україні. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2023. Т. 1. № 70. С. 141–146. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/70-1-20>.

9. Комаровська О. Реалії сучасної мистецької освіти (за результатами опитування педагогічної спільноти). *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*, 2022. № 2. 179-189. DOI <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2022-26-1-179-189>

10. Круглий стіл «Мистецька освіта в умовах війни: що далі?». Львівська національна академія мистецтв. URL: <https://lnam.edu.ua/uk/260/kruglij-stil-mistecka-osvita-v-umovax-vijni-scho-dali.html> (дата звернення: 28.09.2024)

11. Культура в освіті: пріоритети реформ | Громадське обговорення. Інститут стратегії культури. URL: <https://isc.lviv.ua/kultura-v-osviti-priorityty-reform-uromadskomu-obgovorenni/>.

12. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21.10.1993 р. № 3543-XII : станом на 18 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> (дата звернення: 02.08.2024).

13. Проект нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2023/08/08/НО-proyekt.post.KMU-perelik.haluz.znan.i.spetsial.VO.08.08.2023.pdf> (дата звернення: 22.05.2024).

14. Реєстр суб'єктів освітньої діяльності. Єдина державна електронна база з питань освіти. URL: <https://registry.edbo.gov.ua/opendata/universities/> (дата звернення: 23.06.2024).

15. Результати вступної кампанії 2022 року до закладів вищої та фахової передвищої освіти сфери управління МКІП. Держмистецтв. URL: <https://arts.gov.ua/wp-content/uploads/2024/01/vstup-2022.pdf>

16. Результати вступної кампанії 2023 року до закладів вищої та фахової передвищої освіти сфери управління МКІП. Держмистецтв. URL: https://arts.gov.ua/wp-content/uploads/2024/04/zvit_vstup-2023.pdf (дата звернення: 02.08.2024).

17. Середня місячна заробітна плата за галузями (2024). Ставки, індекси, тарифи. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average/branch/2024/> (дата звернення: 28.08.2024).

Reference

1. Datsko O.I. Reformy vyshchoi shkoly v Ukraini: vyklyky dlia mystetskoi osvity. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv*. 2023. № 51. S. S.164-176. <https://doi.org/10.37131/2524-0943-2023-51-16>.

2. Denysiuk Zh. Z. Mystetska osvita v umovakh hlobalizatsii ta kulturnykh transformatsii suchasnosti. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv : nauk. zhurnal*. 2023. № 1. S. 23–28. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2023.277628>

3. Deiaki pytannia diialnosti tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady u sferi kultury: Postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.05.2020 r. № 434: stanom na 20 cherv. 2024 r. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2020-p#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2020-p#Text) (data zvernennia: 02.06.2024)

4. Doktor mystetstva: ustanovche pidgruntia atestatsiinoi novatsii – Natsionalne ahentstvo iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity. URL: <https://naqa.gov.ua/2020/10/doktor-mystetstva-ustanovche-pidgrunt/> (data zvernennia: 02.08.2024).

5. Zarplata vykladachiv vyshchoi osvity 2024. Bukhhalteria dlia biudzhetu ta OMS. URL: <https://oblikbudget.com.ua/article/447-zarplata-vikladachv-zakladv-vishcho-osviti-2022> (data zvernennia: 28.08.2024).

6. Zatverdzeni standarty vyshchoi osvity <https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukraini/zatverdzeni-standarti-vishchoi-osviti>

7. Znachennia mystetskoi osvity v suchasnomu sviti: osoblyvosti navchannia, vplyv na zdobuvachiv ta yii zviazok z kulturnoiu diplomatiieiu. Ministerstvo kultury ta informatsiinoi polityky Ukrainy. URL: <https://mcip.gov.ua/news/znachennya-mysteczkoyi-osvity-v-suchasnomu-sviti-osoblyvosti-navchannya-vplyv-na-zdobuvachiv-ta-yiyi-zvyazok-z-kulturnoyu-dyplomatiyeu/> (data zvernennia: 7.06.2024)

8. Kvetsko O., Marusyk N. Problemy ta perspektyvy mystetskoi osvity v Ukraini. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2023. Т. 1, № 70. S. 141–146. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/70-1-20>.

9. Komarovska O. Realii suchasnoi mystetskoi osvity (za rezultatamy opytuvannia pedahohichnoi spilnoty). *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*. 2022. № 2. 179-189. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2022-26-1-179-189>

10. Kruhlyi stil «Mystetska osvita v umovakh viiny: shcho dali?». Lvivska natsionalna akademiia mystetstv. URL: <https://lnam.edu.ua/uk/260/kruglij-stil-mistecka-osvita-v-umovax-vijni-scho-dali.html> (data zvernennia: 28.09.2024)

11. Kultura v osviti: priorityty reform | Hromadske obhovorennia. Instytut stratehii kultury. URL: <https://isc.lviv.ua/kultura-v-osviti-priorityty-reform-uromadskomu-obgovorenni/>.

12. Pro mobilizatsiinu pidhotovku ta mobilizatsiiu : Zakon Ukrainy vid 21.10.1993 r. № 3543-XII : stanom na 18

trav. 2024 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> (data zvernennia: 02.08.2024).

13. Proiekt novoho pereliku haluzei znan i spetsialnostei, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennia/2023/08/08/HO-projekt.post.KMU-perelik.haluz.znan.i.spetsial.VO.08.08.2023.pdf> (data zvernennia: 22.05.2024).

14. Reiestr subiektiv osvitnoi diialnosti. Yedyna derzhavna elektronna baza z pytan osvity. URL: <https://registry.edbo.gov.ua/opendata/universities/> (data zvernennia: 23.06.2024).

15. Rezultaty vstupnoi kampanii 2022 roku do zakladiv vyshchoi ta fakhovoi передвищої освіти sfery upravlinnia MKIP. Derzhmystetstv. URL: <https://arts.gov.ua/wp-content/uploads/2024/01/vstup-2022.pdf>

16. Rezultaty vstupnoi kampanii 2023 roku do zakladiv vyshchoi ta fakhovoi передвищої освіти sfery upravlinnia MKIP. Derzhmystetstv. URL: https://arts.gov.ua/wp-content/uploads/2024/04/zvit_vstup-2023.pdf (data zvernennia: 02.08.2024).

17. Serednia misiachna zarobitna plata za haluziamy (2024). Stavky, indeksy, taryfy. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average/branch/2024/> (data zvernennia: 28.08.2024).

HIGHER ART EDUCATION IN UKRAINE : CHANGES, HALLENGES, AND FUTURE PROSPECTS (BASED ON AN ANALYTICAL STUDY BY THE KULTPRAVOFORM PROJECT WITH THE SUPPORT OF THE BRITISH COUNCIL IN UKRAINE, 2024)

Yefimova Anna – PhD, Associate Professor at the Art Management
Department, leading specialist in exhibition Activity, Lviv National Academy of Arts, Lviv.

This article focuses on the problems of higher art education, in particular, changes in Ukrainian legislation in recent years, which are less and less taking into account its specifics. At the same time, the author outlines positive changes that have become important steps towards improving the mechanisms of functioning of art education at the state level. The key problems that need to be addressed are identified. Among them: the general trend of marginalization of higher art education at the state level, institutional instability, gaps in legislation, lack of a long-term strategy, financial aspects. The author emphasizes the need to modernize approaches to identifying priorities for the development of art education and improve mechanisms for effective communication between all stakeholders in order to implement qualitative changes and effective public policy in this area. Prospects for its further development are also outlined.

Key words: higher art education, creativity, artists, culture, art, reforms, legislation, changes, long-term strategy, state policy.

UDC 373.5.036

HIGHER ART EDUCATION IN UKRAINE : CHANGES, CHALLENGES, AND FUTURE PROSPECTS (BASED ON AN ANALYTICAL STUDY BY THE KULTPRAVOFORM PROJECT WITH THE SUPPORT OF THE BRITISH COUNCIL IN UKRAINE, 2024)

Yefimova Anna – PhD, Associate Professor at the Art Management
Department, leading specialist in exhibition Activity, Lviv National Academy of Arts, Lviv

The aim of this paper is to explore the dynamics of changes in higher art education in Ukraine over the past five years (2019-2024), including the risks and challenges in the context of a full-scale war, to trace key trends, identify positive practices and fundamental problems, and outline prospects for further development.

Research methodology. The study uses 17 sources that provide us with important data on the subject matter of the article. The sources include professional publications, normative legal acts, official documents of state institutions, monitoring reports, etc. Methods of monitoring, comparison, analysis and synthesis were used.

Results. The features of the functioning of higher art education through the prism of changes in Ukrainian legislation in recent years are investigated. At the same time, positive practices that have become important steps towards improving the mechanisms of functioning of art education at the state level are outlined. Key problems that need to be solved have been identified. Among them: the general trend of marginalization of higher art education at the state level, institutional instability, gaps in legislation, lack of a long-term strategy, and financial aspects. The author emphasizes the need to modernize approaches to identifying priorities for the development of art education and improve mechanisms for effective communication of all stakeholders in order to implement qualitative changes and effective state policy in this area. The directions and prospects for further development are outlined.

Novelty. The novelty is primarily due to the chronological framework of the study. In particular, it is about the dynamics of changes in higher art education in Ukraine over the past five years (2019-2024). For the first time, these processes are comprehensively outlined in the research field.

The practical significance. The results of the study can be used to provide recommendations for improving the activities of public authorities in developing policymaking and reforming higher art education, as well as to serve as a theoretical basis for further research on this issue in the coming years.

Key words: higher art education, creativity, artists, culture, art, reforms, legislation, changes, long-term strategy, state policy.

Надійшла до редакції 23.05.2024 р.